

Överenskommelse mellan staten och SKL inom området psykisk ohälsa

Redovisning av 2015 års bedömning
av grundkrav och prestationsmål

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildning. Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2015-12-17
Publicerad www.socialstyrelsen.se, december 2015

Förord

År 2015 ingick regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för fjärde året i rad en överenskommelse om stöd till riktade insatser inom området psykisk ohälsa. Enligt överenskommelsen ska prestationsbaserad ersättning fördelas till kommuner och landsting som uppfyller två grundkrav och ett eller flera prestationsmål.

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att bedöma om kommuner och landsting har uppfyllt de krav som regeringen beslutat att lämna ersättning för. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 4 december.

Rapporten har utarbetats av Ingrid Ström och Jenny Asplund. I projektet har Louise Yngve, Nina Frohm, Robert Linder och Olof Lindelius deltagit. Ansvarig enhetschef har varit Elisabeth Wärnberg Gerdin.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Inledning.....	7
Bakgrund	7
Grundkrav och prestationsmål enligt överenskommelsen	7
Genomförande av uppdraget.....	11
Socialstyrelsens bedömningsarbete	11
Resultat	12
Bedömning av grundkrav 1: Samverkansöverenskommelser	12
Bedömning av grundkrav 2: Webbaserad information till barn och unga	13
Slutbedömning av grundkrav 1 och 2.....	14
Bedömning av prestationsmål A1, A2 och A3: Tillgänglighet barn och unga	15
Bedömning av prestationsmål A4 och A5: Samordnade individuella planer.....	17
Bedömning av prestationsmål B1: Kvalitetsregister och hälsofrämjande åtgärder	19
Bedömning av prestationsmål B2: Minska behovet av tvångsåtgärder.....	20
Bedömning av prestationsmål B3: Inventeringar	21
Bilagor	23

Inledning

Bakgrund

I maj 2012 beslutade regeringen om en handlingsplan för psykisk ohälsa, *PRIO psykisk ohälsa – plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012-2016*. I planen prioriteras två målgrupper: barn och unga samt personer med omfattande eller komplicerad psykiatrisk problematik. För att samordna statens insatser inom ramen för satsningen har regeringen inrättat en särskild samordningsfunktion på Socialdepartementet. En motsvarande funktion har inrättats på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Utifrån handlingsplanen PRIO har staten och SKL sedan 2012 ingått årliga överenskommelser om stöd till riktade insatser inom området psykisk ohälsa (S2012/3905/FS, S2012/8769/FS, S2013/8791/FS). 2015 års överenskommelse (S2014/8909/FS) är en fortsättning på tidigare års överenskommelser.

Enligt 2015 års överenskommelse kommer staten att fördela 630 000 000 kronor till de kommuner och landsting som klarar uppställda grundkrav och prestationsmål i överenskommelsen. Medlen fördelas baserat på antal invånare inom respektive län. Grundkraven och prestationsmålen i 2015 års överenskommelse är en vidareutveckling av de tre föregående årens mål.

Socialstyrelsens uppdrag

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att göra en bedömning av om kommuner och landsting uppnått de grundkrav och prestationsmål som regeringen har beslutat att lämna ersättning för. I uppdraget ingår att ta fram bedömningskriterier i samverkan med SKL och att erbjuda kommuner och landsting en förhandsgranskning av de två grundkraven. Socialstyrelsen ska också beräkna fördelningen av prestationsmedlen och lämna detta underlag till regeringen som fattar beslut om utbetalning av medel. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet den 4 december 2015.

Grundkrav och prestationsmål enligt överenskommelsen

Kommuner och landsting måste enligt överenskommelsen mellan regeringen och SKL uppfylla två grundkrav för att kunna få del av prestationsmedlen. Medlen betalas ut till de kommuner och landsting som uppfyller båda grundkraven och ett eller flera av åtta prestationsmål. Fem av målen är riktade till barn och unga och tre är riktade till personer med omfattande eller komplicerad psykiatrisk problematik.

Om någon enstaka kommun i ett län inte uppfyller grundkraven kan landstinget och övriga kommuner i länet ändå få del av prestationsmedlen under förutsättning att landstinget uppfyller grundkraven och de kommuner som uppfyller grundkraven omfattar minst 80 procent av länets invånare. En kommun eller ett landsting som inte uppfyller grundkraven kan inte ta del av

de prestationsbaserade medlen. Landstingets maximala prestationsbaserade ersättning uppgår till det procenttal som motsvarar invånarantalet per den 31 december 2014 för de kommuner som uppfyller grundkraven.

Grundkrav 1: Samverkansöverenskommelser

I länet ska finnas samverkansöverenskommelser om samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning.

Av överenskommelsen ska framgå vilka målgrupper som omfattas, gemensamma mål för landstingens och kommunernas verksamheter, rutiner för hur samordnade individuella planer ska upprättas, ansvarsfördelning på områden där gemensamma insatser krävs samt former för hur tvister mellan parterna ska lösas.

Tidigare ingången överenskommelse och tidigare upprättade handlingsplaner ska ha följts upp under året och nya handlingsplaner med utgångspunkt från senaste uppföljningen ska ha upprättats för att utveckla samverkan under 2016.

Organisationer som företräder patienter, brukare och anhöriga ska ha lämnat synpunkter dels på överenskommelser som ingåtts under 2015 samt på handlingsplanerna som upprättats eller reviderats under 2015.

Grundkrav 2: Webbaserad information till barn och unga

Landstinget och kommunerna i länet ska tillhandahålla webbaserad information eller motsvarande där det beskrivs vart i landstinget och kommunerna barn och unga med psykisk ohälsa och deras familjer kan vända sig för att få vård, stöd och hjälp. Informationen ska grunda sig i en av huvudmännen beslutad ansvarsfördelning.

Under 2015 ska kommuner och landsting också ha gjort en uppföljning och egen kvalitetskontroll av sina hemsidor. Uppföljningen kan ha gjorts länsvis.

Prestationsmål A1, A2 och A3: Tillgänglighet barn och unga

A1: 50 000 000 kronor delas av de landsting som:

- når målet att minst 90 procent av barn och unga med beslut om en första bedömning inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri, eller motsvarande sådan verksamhet, har fått en första bedömning inom högst 30 dagar¹.

A2: 50 000 000 kronor delas av de landsting som:

- når målet att minst 80 procent av barn och unga med beslut om en första bedömning inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri, eller motsvarande sådan verksamhet, har påbörjat fördjupad utredning eller behandling inom högst 30 dagar².

¹ Väntetid till bedömning (30 dagar) räknas från det datum då beslut om första bedömning fattas.

² Väntetid till påbörjad fördjupad utredning eller behandling (30 dagar) räknas från det datum då beslut om fördjupad utredning eller behandling fattas.

A3: 80 000 000 kronor delas av de landsting som:
rapporterar antal nybesök per månad för definierade förstalinjeverksamheter.

Prestationsmål A4 och A5: Samordnade individuella planer

A4: 100 000 000 kronor delas av de kommuner som:

- rapporterat hur många samordnade individuella planer enligt 2 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL respektive 3 f § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL som upprättats för barn och unga upp till och med 17 år, gjort en uppskattning av behovet av sådana planer samt erbjudit minst 70 procent av dem som fått en samordnad individuell plan att delta i en utvärdering vid upprättande och uppföljning.
- rapporterat hur många samordnade individuella planer enligt 2 kap. 7 § SoL och 3 f § HSL som upprättats för barn och unga upp till och med 17 år som är placerade i HVB-hem (hem för vård eller boende), familjehem och särskilda ungdomshem enligt SoL och för samtliga barn och unga som är placerade enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Kommunerna ska också ha gjort en uppskattning av behovet av sådana planer i dessa målgrupper samt erbjudit minst 70 procent av dem som fått en samordnad individuell plan att delta i en utvärdering vid upprättande och uppföljning.

A5: 50 000 000 kronor delas av de landsting som:

- rapporterat hur många samordnade individuella planer enligt 2 kap. 7 § SoL och 3 f § HSL som upprättats för personer upp till och med 24 år, gjort en uppskattning av behovet av sådana planer samt erbjudit minst 70 procent av de som fått en samordnad individuell plan att delta i en utvärdering vid upprättande och uppföljning.

Prestationsmål B1: Kvalitetsregister och hälsofrämjande insatser

100 000 000 kronor delas av de landsting som:

- dels har registrerat minst 70 procent av patienterna (ny- och återbesök) i relevant psykiatriskt kvalitetsregister, och
- visar att 70 procent av patienterna som registrerats i PsykosR, Bipolär och BUSA har fått en läkemedelsuppföljning av en läkare, samt
- att 70 procent av patienterna i PsykosR erbjudits någon av de hälsofrämjande åtgärder som finns upptagna i registret.

Prestationsmål B2: Minska behovet av tvångsåtgärder

50 000 000 kronor delas av de landsting som aktivt arbetar för att minska behovet av tvångsvård och tvångsåtgärder genom att:

- följa utvecklingen av förekomst av tvångsvård och tvångsåtgärder,
- visa att huvudmannen följt upp den handlingsplan som upprättades under 2014, som syftade till att minska behovet av tvångsvård och tvångsåtgärder för den identifierade tiondel av patienter som blev föremål för flest tvångsvårdstillfällen och den tiondel som utsattes för flest tvångsåtgärder,
- utifrån uppföljningen av handlingsplanen har upprättat en ny eller reviderat handlingsplanen för hur man kan fortsätta arbeta för att minska behovet av tvångsvård och tvångsåtgärder, dels i de ovan nämnda målgrupperna, men också för övriga patienter med allvarlig och komplicerad psykiatrisk problematik, samt
- visa att organisationer som företräder patienter, brukare och närstående har lämnat synpunkter på uppföljningen av handlingsplanen och den nya handlingsplanen.

Prestationsmål B3: Inventeringar

150 000 000 kronor delas mellan kommuner som:

- de senaste fyra åren (2012–2015) gjort en inventering av personer med psykisk funktionsnedsättning, i enlighet med Socialstyrelsens inventeringsverktyg alternativt den av SKL reviderade versionen, och registrerat aggregerade data för kvinnor respektive män i inrapporteringsfunktionen på SKL,
- vid en ny inventering har gjort en analys och en handlingsplan för utveckling på området de kommande två åren,
- under 2015 följt upp den handlingsplan som gjordes 2014,
- utifrån uppföljningen har gjort en revidering eller upprättat en ny handlingsplan,
- visar att organisationer som företräder patienter, brukar och närstående har lämnat synpunkter på handlingsplanen under 2015.

Genomförande av uppdraget

I enlighet med uppdraget har Socialstyrelsen tagit fram bedömningskriterier i samverkan med SKL. Bedömningskriterierna är förtydliganden av de två grundkraven och åtta prestationsmålen i överenskommelsen. En andra reviderad version av bedömningskriterierna publicerades den 13 maj, 2015 års *överenskommelse inom området psykisk ohälsa – bedömningskriterier och anvisningar för grundkrav och prestationsmål* (bilaga 1).

Socialstyrelsen har enligt uppdraget gjort förhandsgranskningar av grundkrav 1 och 2 för de kommuner och landsting som har önskat det. Myndigheten har också gjort slutbedömningar av de två grundkraven och åtta prestationsmålen. Förhandsgranskningarna gjordes under olika tidsintervall i augusti och september 2015. Slutgranskningarna har genomförts under oktober och november varefter data har lämnats från SKL.

SKL har för arbetet med överenskommelsen utformat ett webbaserat inmatningsverktyg där huvudmännen kan lämna begärda uppgifter för bedömning av grundkrav och prestationsmål. I inmatningsverktyget kan kommuner och landsting också bifoga material, såsom samverkansöverenskommelser och handlingsplaner. Inom ramen för överenskommelsen har SKL uppdraget att ge stöd till kommuner och landsting för att de ska uppnå 2015 års grundkrav och prestationsmål.

Socialstyrelsens bedömningsarbete

I bedömningsarbetet har Socialstyrelsen utgått från de bedömningskriterier som har tagits fram. Bedömningarna baseras på en jämförelse mellan de framtagna bedömningskriterierna och de uppgifter, enkäter, dokument och länkar som huvudmännen har skickat in till SKL via inmatningsverktyget. Myndigheten har inte gjort någon egen datainsamling. Enligt bedömningskriterierna baseras bedömningarna av inskickade samverkansöverenskommelser och handlingsplaner på att sådana är upprättade och inskickade. Socialstyrelsen har inte gjort någon fördjupad granskning av innehållet i underlaget och därmed har heller inte förutsättningar funnits att göra någon analys. Myndigheten har inte heller tagit ställning till hur samverkansöverenskommelser och handlingsplaner fungerar praktiskt i huvudmännens verksamheter inom området.

Resultat

I detta avsnitt redovisas resultatet av Socialstyrelsens bedömningar av grundkraven och prestationsmålen för barn och unga (A1 – A5) respektive för personer med omfattande eller komplicerad psykiatrisk problematik (B1 – B3). Det samlade utfallet av Socialstyrelsens bedömningar för samtliga kommuner och landsting presenteras i bilaga 2. En beräkning av fördelningen av prestationsmedlen presenteras i bilaga 3.

Bedömning av grundkrav 1: Samverkansöverenskommelser

Socialstyrelsen har enligt uppdraget gjort en förhandsgranskning av grundkrav 1 åt de kommuner och landsting som har önskat detta. Resultatet av förhandsgranskningen återkopplades via e-post till huvudmännen mellan den 25–30 september. Huvudmännen har därmed haft möjlighet att åtgärda eventuella brister inför slutbedömningen.

Enligt bedömningskriterierna behövde endast nyupprättade eller kompletterade samverkansöverenskommelser skickas in till SKL via inmatningsverktyget. Samverkansöverenskommelser som blev godkända av Socialstyrelsen 2014 behövde inte skickas in för bedömning igen.

För kraven om uppföljning av samverkansöverenskommelsen och upprättande/komplettering av handlingsplan har bedömningarna baserats på att sådana har gjorts. Både regionala och lokala handlingsplaner har bedömts som godkända då enkäten i inmatningsverktyget inte har specificerat vilket dokument som kommunerna ska bifoga. Bedömningen av kravet om synpunkter från organisationer som företräder patienter, brukare och anhöriga på samverkansöverenskommelser och handlingsplaner har baserats på att synpunkter är redovisade i SKL:s inmatningsverktyg.

För förtydligande av grundkrav 1 se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 4–8).

Förhandsgranskning grundkrav 1

Sammanlagt begärde 51 kommuner och 16 landsting förhandsgranskning av grundkrav 1. Av dessa bedömdes 41 kommuner och 15 landsting uppfylla grundkravet.

Tabell 1. Utfall av förhandsgranskningen av grundkrav 1: Samverkansöverenskommelser

	Totalt begärt förhandsgranskning	Uppfyller	Uppfyller inte	Ej begärt förhandsgranskning
Kommuner	51	41	10	239
Landsting	16	15	1	5

En orsak till att kommuner inte bedömdes uppfylla kraven i förhandsgranskningen var att synpunkter på samverkansöverenskommelsen och handlingsplanen inte redovisades från organisationer som företräder patienter, brukare och anhöriga. För att stödja huvudmännen i tolkningen av bedömningskriterierna sammanställde Socialstyrelsen ett brev med ett förtydliganden avseende grundkrav 1. SKL förmedlade brevet via e-post till samtliga kommuner och landsting (bilaga 4).

Utfall slutbedömning grundkrav 1

Socialstyrelsen bedömer att 276 kommuner och samtliga 21 landsting uppfyller grundkrav 1.

Tabell 2. Utfall av slutbedömningen av grundkrav 1: Samverkansöverenskommelser

	Skickat underlag	Uppfyller	Uppfyller inte	Ej skickat underlag
Kommuner	277	276	1*	13
Landsting	21	21	-	-

*Denna kommun skickade inte in underlag för grundkrav 2 och har därför inte bedömts.

Bedömning av grundkrav 2: Webbaserad information till barn och unga

Socialstyrelsen har enligt uppdraget gjort en förhandsgranskning av grundkrav 2 till kommuner och landsting som har önskat detta. Resultatet av förhandsgranskningen återkopplades till huvudmännen den 1 september 2015. Kravet i överenskommelse för grundkrav 2 är att kommunerna och landstingen utifrån en tydlig ansvarsfördelning ska kunna erbjuda information om vart i landstinget och kommunen barn och unga med psykisk ohälsa kan vända sig. Landsting och kommuner ska även ha gjort en uppföljning och kvalitetsgranskning av sina respektive hemsidor. Informationen på huvudmännens webbsidor skulle motsvara innehållet i en tabellmall som Socialstyrelsen har tagit fram (bilaga 5).

För förtydligande av grundkrav 2 se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 8–10).

Förhandsgranskning grundkrav 2

Sammanlagt 146 kommuner och 15 landsting begärde förhandsgranskning av grundkrav 2. Av dessa bedömdes 143 kommuner och 15 landsting uppfylla bedömningskriterierna. I samband med återkopplingen av förhandsgranskningen av grundkrav 2 kontaktades samtliga kommuner med generella råd

inför slutbedömningen (bilaga 6). I kontakten tydliggjordes att till slutgranskningen ska en uppföljning och kvalitetskontroll av hemsidan ha genomförts och bifogats. Det tydliggjordes också att kommuner som länkar till 1177.se på områden där kommunen har huvudansvaret också behöver länka till var information om dessa områden finns på den egna webbplatsen.

Tabell 3. Utfall av förhandsgranskningen av grundkrav 2: Webbgranskningar

	Totalt begärt förhandsgranskning	Uppfyller	Uppfyller inte	Ej begärt förhandsgranskning
Kommuner	146	143	3	144
Landsting	15	15	-	6

Utfall slutbedömning grundkrav 2

Totalt 281 kommuner och samtliga 21 landsting har bedömts uppfylla bedömningskriterierna för grundkrav 2. Nio kommuner har inte skickat underlag och har därför inte bedömts för grundkrav 2.

Tabell 4. Utfall av slutbedömningen av grundkrav 2: Webbgranskningar

	Skickat underlag	Uppfyller	Uppfyller inte	Ej skickat underlag
Kommuner	281	281	-	9
Landsting	21	21	-	-

Samtliga godkända kommuner har inom ramen för PRIO-arbetet byggt upp särskilda samlingssidor på webbplatserna med information för barn och unga med psykisk ohälsa. Samlingssidorna berör olika områden och tillstånd utifrån den tabellmall som Socialstyrelsen har tagit fram för bedömning av grundkrav 2. Socialstyrelsen har i bedömningen uppmärksammat förbättringsmöjligheter vad gäller några av huvudmännens webbplatser. Några exempel är svårigheter att navigera, någon enstaka felaktig länk eller att kontaktuppgift till en verksamhet saknas.

Slutbedömning av grundkrav 1 och 2

Socialstyrelsens bedömning är att 276 kommuner och samtliga 21 landsting uppfyller båda grundkraven och har därmed möjlighet att ta del av prestationsersättningen. De 14 kommuner som inte uppfyller båda grundkraven har inte möjlighet att ta del av prestationsersättningen och har därför inte inkluderats i bedömningen av prestationsmålen. Fem av de 14 kommunerna uppfyller grundkrav 2 men har inte skickat underlag för grundkrav 1 och kan därför inte godkännas (tabell 5). En kommun har inte bedömts för grundkrav 1, trots att underlag finns, då kommunen inte hade skickat underlag för grundkrav 2. Sex kommuner har inte skickat underlag till något av grundkraven och har därmed exkluderats från vidare bedömningar.

Tabell 5. Kommuner som inte uppfyller grundkraven

Kommuner	Grundkrav 1	Grundkrav 2
Bjurholm	Ej skickat underlag	Ej skickat underlag
Båstad	Ej skickat underlag	Ej skickat underlag
Eslöv	Ej skickat underlag	Inte uppfyllt
Götene	Ej skickat underlag	Ej skickat underlag
Härryda	Ej skickat underlag	Inte uppfyllt
Hörby	Ej skickat underlag	Uppfyllt
Lekeberg	Ej bedömd	Ej skickat underlag
Lysekil	Ej skickat underlag	Uppfyllt
Nora	Ej skickat underlag	Ej skickat underlag
Nordmaling	Ej skickat underlag	Uppfyllt
Vindeln	Ej skickat underlag	Ej skickat underlag
Ydre	Ej skickat underlag	Uppfyllt
Åsele	Ej skickat underlag	Ej skickat underlag
Ödeshög	Ej skickat underlag	Uppfyllt

Bedömning av prestationsmål A1, A2 och A3: Tillgänglighet barn och unga

Prestationsmål A1, A2 och A3

A1: Landstingen ska uppnå att minst 90 procent av barn och unga med beslut om en första bedömning inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri, eller motsvarande sådan verksamhet, har fått en första bedömning inom högst 30 dagar.

A2: Landstingen ska uppnå att minst 80 procent av barn och unga med beslut om en första bedömning inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri, eller motsvarande sådan verksamhet, har påbörjat fördjupad utredning eller behandling inom högst 30 dagar från det att beslut tagits om fördjupad utredning eller behandling.

A3: Landstingen ska rapportera antalet nybesök per månad för definierade förstalinjeverksamheter.

Prestationsmålet har i enlighet med överenskommelsen följts upp genom den kontroll som SKL gör av de uppmätta väntetiderna i databasen Väntetider i vården för perioden mellan den 1 januari och 31 oktober 2015. För förtydligande av prestationsmålet se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 11–12).

Utfall prestationsmål A1, A2 och A3

Resultatet visar att 13 landsting uppfyller målet om att 90 procent av barn och unga med beslut om en första bedömning har fått en sådan inom 30 dagar (A1). 14 landsting uppfyller målet om att 80 procent av barn och unga med beslut om en fördjupad utredning eller behandling har påbörjat en sådan inom 30 dagar (A2). Både mål A1 och A2 uppnås av 11 landsting.

Samtliga landsting har rapporterat in minst en enhet inom första linjens vård och uppfyller därmed A3.

Tabell 6. Andel barn och unga som fått ett första specialistbesök (A1) och andel barn och unga som fått en fördjupad utredning eller behandling inom 30 dagar (A2)

Utfall som inte når upp till prestationsmålen är fetmarkerade

Landsting	Andel barn och unga som har fått en första bedömning inom 30 dagar (procent)	Andel barn och unga som har fått en fördjupad utredning eller behandling inom 30 dagar (procent)
Blekinge	94	94
Dalarna	59	41
Gotland	97	95
Gävleborg	90	81
Halland	95	84
Jämtland	73	80
Jönköping	90	85
Kalmar	94	76
Kronoberg	90	76
Norrbottn	88	79
Skåne	94	98
Stockholm	94	82
Sörmland	96	97
Uppsala	97	96
Värmland	79	72
Västerbotten	36	39
Västernorrland	96	90
Västmanland	90	94
Västra Götaland	71	68
Örebro	75	92
Östergötland	86	91
Riket	88	82

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting, Väntetider i vården

Fem landsting klarar varken mål A1 eller A2. Åtta landsting klarar inte målet om en första bedömning inom 30 dagar. Sju landsting klarar inte målet om en fördjupad utredning eller behandling inom 30 dagar.

Tabell 7. Utfall av Socialstyrelsens bedömning av prestationsmål A1, A2 och A3: Tillgänglighet barn och unga

Prestationsmål	Uppfyller	Uppfyller inte
A1	13	8
A2	14	7
A3	21	-

Bedömning av prestationsmål A4 och A5: Samordnade individuella planer

Prestationsmål A4 och A5

A4: Kommunerna ska rapportera det uppskattade behovet och det faktiska antalet av samordnade individuella planer som upprättats för barn och unga upp till och med 17 år. Barn som är placerade i HVB-hem, familjehem, särskilda ungdomshem och barn som är placerade enligt LVU ska redovisas separat.

Minst 70 procent av de som erhållit en samordnad individuell plan ska erbjudas att delta i en brukarenkät.

A5: Landstingen ska rapportera hur många samordnade individuella planer som har upprättats för personer upp till och med 24 år samt gjort en uppskattning av behovet av sådana planer.

Minst 70 procent av de som erhållit en samordnad individuell plan ska erbjudas att delta i en brukarenkät.

Enligt 2015 års överenskommelse är ett krav för prestationsmål A4 och A5 att kommuner och landsting har angett antal upprättade och det uppskattade behovet av samordnade individuella planer (SIP). Det finns i överenskommelsen inga angivna krav om hur uppskattningen av antalet samordnade individuella planer ska göras utan huvudmännen ska enbart ange antalet respektive det uppskattade antalet i inmatningsverktyget. Socialstyrelsen har därmed i bedömningsarbetet enbart haft att förhålla sig till *att* huvudmännen rapporterat in antal samordnade individuella planer.

Andel utlämnade brukarenkäter har baserats på det antal som kommuner och landsting anger har fått en SIP under perioden 1 mars till 15 oktober 2015 och hur många av dessa som erbjudits en brukarenkät. Denna period skiljer sig från den period (1 januari till 15 oktober 2015) som huvudmännen ska redovisa övriga data i prestationsmålen. Skälet till detta är att SKL:s webbaserade brukarenkät SIP-kollen blev tillgänglig i mars. Det var inget krav att använda SKL:s brukarenkät, det var upp till huvudmännen att bestämma vilken brukarenkät som de ville använda.

Socialstyrelsen uppmärksammade i bedömningsarbetet att det felaktigt efterfrågats om uppgifter från 2014 istället för 2015 i SKL:s inmatningsverktyg. Enligt SKL har kommuner och landsting ändå uppgett uppgifter från 2015.

För förtydligande av prestationsmålet se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 12–14).

Utfall prestationsmål A4 och A5

Totalt 256 kommuner har skickat in underlag till granskningen av prestationsmålet A4. 157 kommuner har bedömts uppfylla kraven medan 99 kommuner inte uppfyller målet. Samtliga 21 landsting har skickat in underlag till

granskningen av prestationsmålet A5 och 16 har bedömts uppfylla kraven. Fem landsting uppfyller inte målet.

Tabell 8. Utfall av Socialstyrelsens bedömning av prestationsmål A4 och A5: Samordnade individuella planer

	Skickat in underlag	Uppfyller	Uppfyller inte	Ej skickat underlag
Kommuner	256	157	99	20
Landsting	21	16	5	-

Kommentarer till utfallet av prestationsmål A4 och A5

Omständigheter som redovisas nedan gör att Socialstyrelsen har haft stora svårigheter att göra en bedömning av prestationsmålen A4 och A5. Svårigheterna har varit både av teknisk karaktär och att målen varit öppna för olika tolkningar. Målen har inte på ett ändamålsenligt sätt varit kopplade till syftet att öka samordningen mellan huvudmännen och uppnå ökat brukarinflytande.

Kravet på att minst 70 procent ska ha erbjudits en brukarenkät har kommit att väga tungt i Socialstyrelsens slutbedömning av mål A4 och A5 då samtliga huvudmän uppfyller övriga krav för dessa mål. Övriga krav uppfylls så länge huvudmännen angett ett antal, t.ex. antal upprättade samordnade individuella planer. Kravet på 70 procent genomförda brukarenkäter anger däremot en specifik procentsats som ska uppnås i likhet med de krav som ställs i prestationsmål A1 och A2 respektive B1.

En osäkerhet i bedömningen har varit att de siffror som finns i inmatningsverktyget i vissa fall inte tycks vara rimliga. Bl.a. har skillnaden mellan de uppgivna antalen för de delvis överlappande perioderna 1 mars till 15 oktober 2015 respektive 1 januari till 15 oktober 2015 i vissa fall varit svårtolkade. T.ex. har några huvudmän uppgett att fler planer upprättas under mars till oktober än under januari till oktober. Några huvudmän har också redovisat fler antal brukarenkäter än upprättade samordnade individuella planer. I några kommentarer från huvudmän framgår dock att både brukare och vårdnadshavare har fått brukarenkäter.

En annan svårighet har varit att några kommuner anger att inga samordnade individuella planer upprättats under den aktuella perioden och har inte genomfört brukarenkäter. Socialstyrelsen har i dessa fall bedömt kravet uppfyllt.

Av några kommentarer från kommuner finns det skäl att tro att flera kommuner kan ha missuppfattat kravet på brukarenkäten. Kravet är att huvudmännen ska erbjuda en brukarenkät medan det av några kommentarer framgår att vissa har uppfattat det som att de ska ange hur många som har besvarat brukarenkäten.

Flertalet landsting och kommuner har ett pågående arbete med brukarenkäter och med samordnade individuella planer men uppfyller inte kravet på 70 procent. Några huvudmän anger särskilt situationen under 2015 med bemaningssvårigheter och den stora ökningen av nyanlända ensamkommande flyktingbarn som en försvårande omständighet att genomföra planerat arbete och uppfylla prestationsmålet.

Bedömning av prestationsmål B1: Kvalitetsregister och hälsofrämjande åtgärder

Prestationsmål B1

Landstingen ska ha registrerat minst 70 procent av patienterna (ny- och återbesök) i relevant psykiatriskt kvalitetsregister.

Landstingen ska visa att 70 procent av patienterna som registrerats i PsykosR, Bipolär och BUSA har fått en läkemedelsuppföljning av en läkare.

70 procent av patienterna i PsykosR ska ha erbjudits någon av de hälsofrämjande åtgärder som finns upptagna i registret.

Prestationsmålet om kvalitetsregister avser registrering i något av följande nio befintliga kvalitetsregister: Bipolär, PsykosR, Rättspsykiatri, ECT, BUSA, RiksÄT, LAROS, SBR eller Kvalitetsstjärnan.

Bedömningen av prestationsmål B1 har enligt överenskommelsen baserats på den avläsning som har gjorts av Registercentrum Västra Götaland. SKL har därefter levererat en sammanställning av uppgifterna till Socialstyrelsen.

För förtydligande av prestationsmålet se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 15–16).

Utfall prestationsmål B1

Det underlag Socialstyrelsen har fått från SKL visar att samtliga landsting utom Jönköping uppfyller prestationsmålet (bilaga 7). Jönköping uppnår 65 procent på kravet om att erbjuda 70 procent av patienterna i PsykosR en hälsofrämjande åtgärd.

Tabell 9. Utfall av Socialstyrelsens bedömning av prestationsmål B1: Kvalitetsregister och hälsofrämjande insatser

	Skickat in underlag	Uppfyller	Uppfyller inte
Landsting	21	20	1

Bedömning av prestationsmål B2: Minska behovet av tvångsåtgärder

Prestationsmål B2

Landstingen ska under 2015 ha följt upp den handlingsplan som upprättades under 2014 som syftade till att minska behovet av tvångsvård och tvångsåtgärder för den identifierade tiondel av patienter som blev föremål för flest tvångsvårdstillfällen och den tiondel som utsattes för flest tvångsåtgärder,

Utifrån uppföljningen av handlingsplanen ska landstingen ha upprättat en ny eller reviderat handlingsplanen under 2015 för hur man kan fortsätta arbeta för att minska behovet av tvångsvård och tvångsåtgärder, dels i de ovan nämnda målgrupperna, men också för övriga patienter med allvarlig och komplicerad psykiatrisk problematik.

Landstingen ska ha deltagit i det gemensamma kvalitetssäkringsarbetet avseende rapportering av tvångsvårdstillfällen och tvångsvårdsåtgärder till PAR.

Landstingen ska också visa att organisationer som företräder patienter, brukar och närstående har lämnat synpunkter på uppföljningen av handlingsplanen och den nya handlingsplanen.

För förtydligande av prestationsmålet se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 16–17). Landstingen ska ha granskat sina data och besvarat frågor i en mall som SKL tillhandahållit angående analys av data från PAR och lokaldata (bilaga 8).

Utfall prestationsmål B2

Samtliga landsting har skickat in underlag för prestationsmålet och bedöms uppfylla kraven.

Tabell 10. Utfall av Socialstyrelsens bedömning av prestationsmål B2: Minska behovet av tvångsåtgärder

	Skickat in underlag	Uppfyller	Uppfyller inte
Landsting	21	21	-

Bedömning av prestationsmål B3: Inventeringar

Prestationsmål B3

Kommunerna ska någon gång under de senaste fyra åren (2012–2015) gjort en inventering av personer med psykisk funktionsnedsättning, i enlighet med Socialstyrelsens inventeringsverktyg alternativt den av SKL reviderade versionen*, och registrerat aggregerade data för kvinnor respektive män i SKL:s inmatningsverktyg.

Kommunerna ska under 2015 ha följt upp handlingsplanen från 2014 samt reviderat eller upprättat en ny handlingsplan.

De kommuner som inte blev godkända inom ramen för 2014 års överenskommelse ska under 2015 ha upprättat en analys och handlingsplan.

Kommunerna ska också visa att organisationer som företräder patienter, brukar och närstående har lämnat synpunkter på handlingsplanen under 2015.

* För mer information om inventeringsverktyget, se:

<http://skl.se/halsasjukvard/psyiskhalsa/overenskommelsenpsyiskohalsa/behovsinventeringformular.5122.html>

Socialstyrelsen har beslutat att kommuner som har genomfört en inventering de senaste fyra åren, men saknar data fördelat på kvinnor respektive män, fick möjligheten att fördela all data på ett kön för att bli godkända på detta krav.

För kraven om uppföljning och upprättande/revidering av handlingsplan har bedömningarna baserats på att sådana har gjorts.

Huvudmännen ska också redovisa synpunkter på handlingsplanerna från organisationer som företräder patienter, brukare och anhöriga i SKL:s inmatningsverktyg. För förtydligande av prestationsmålet se Socialstyrelsens bedömningskriterier (bilaga 1 sid. 18–20).

Utfall prestationsmål B3

Sammanlagt har 255 kommuner rapporterat in underlag för prestationsmålet om inventeringar. Socialstyrelsens bedömning visar att 248 kommuner uppfyller prestationsmålet.

Tabell 11. Utfall av Socialstyrelsens bedömning av prestationsmål B3: Inventeringar

	Skickat in underlag	Uppfyller	Uppfyller inte	Ej skickat underlag
Kommuner	255	248	7	21

Sju kommuner uppfyller inte prestationsmålet B3 om inventeringar. Av dessa saknar tre både uppföljning av handlingsplan och en ny eller reviderad handlingsplan. Ytterligare tre saknar en handlingsplan och en kommun har en inventering gjord tidigare än 2012.

Nio kommuner har inte skickat in synpunkter från brukarorganisationer men Socialstyrelsen har valt att ändå godkänna dessa kommuner. Kommunerna har i kompletterande kommentarer framfört att synpunkter från brukarorganisationer inkommer senare under året.

Av de kommuner som uppfyller prestationsmålet har 15 kommuner redovisat aggregerad data fördelat på ett kön och 14 kommuner har redovisat en begränsad mängd aggregerad data på grund av sådana data saknats från tidigare inventeringar.

Bilagor

1. 2015 års överenskommelse inom området psykisk ohälsa - bedömningskriterier och anvisningar för grundkrav och prestationsmål. Socialstyrelsen 2015. Andra reviderade versionen.
2. Socialstyrelsens bedömning av grundkrav och prestationsmål.
3. Fördelning av prestationsersättning.
4. E-post till samtliga kommuner och landsting med förtydligande avseende Socialstyrelsens bedömning av grundkrav 1.
5. Tabellmall för Socialstyrelsens bedömning av grundkrav 2.
6. E-post till samtliga kommuner med förtydliganden avseende Socialstyrelsens bedömning av grundkrav 2.
7. Tabell. Redovisning av prestationsmål B1: Kvalitetsregister och hälsofrämjande insatser.
8. SKLs mall för analys av PAR-data inom ramen för prestationsmål B2: Minska behovet av tvångsvård.